

25.2.2016

Edukunta/Talousvaliokunta
tav@eduskunta.fi

Lausuntopyyntöne YM2016-00009, E 88/2015 vp, 19.2.2016

Kierto kuntoon - Kiertotaloutta koskeva EU:n toimintasuunnitelma

Teknolohiateollisuus pitää komission 2.12.2015 antamaa kiertotalouspakettia tervetulleena ja uudistettuna merkittävästi aikaisempaa komission esitystä parempana. Valtioneuvoston perusmuistion linjaukset ovat pääsääntöisesti kannatettavia.

Kiertotalouden edistämiseksi Teknolohiateollisuus ry korostaa seuraavia asioita:

Toimintaympäristö

Toimintaympäristön tulisi olla kannustava. Kestäviä ja resurssitehokkaita tuotteita sekä innovatiivisia uutta tekniikkaa hyödyntäviä ratkaisuja tulee suosia julkisissa hankinnoissa. Tämä edellyttää tahtotilan muodostusta ja määrällisten tavoitteiden asettamista. Kuluttajien toimintaan ja valintoihin tulee kiinnittää nykyistä enemmän huomiota, tuoda tietoa kestävien valintojen pohjaksi ja luoda uusia liiketoimintamalleja, joilla kiertotaloutta voidaan kuluttajavalinnoissa edistää.

Tuotepolitiikka

Tuotepolitiikassa EU:n tulee säilyttää järkevää, toteuttavissa oleva ja mitattaviin tavoitteisiin perustuva toimintatapa. Ecodesign-direktiivin työsuunnitelmaan ollaan esittämässä uusia tuotteita ja uusia tavoitteita. Valmistajien näkökulmasta on tärkeää säilyttää enustettavuus, läpinäkyvyys ja erityisesti yhteensopivuus tuotteiden muiden tavoitteiden kanssa, kuten turvallisuus, laatu asiakkaiden näkökulmasta sekä kilpailukytekijät. Tuotevaatimukset tulee yhteensovittaa EU:n jo olemassa olevan lainsäädännön kanssa ja uusien vaatimuksien on oltava harkittuja sekä tavoitteisiin sopivia.

Lainsäädäntö

Kiertotalouspaketti uudistaa jätelainsäädäntöä. Teknolohiateollisuus ry:n mielestä tavoitteena tulisi olla selkeämmin resurssilainsäädäntö, joka mahdollistaa uudelleenkäytön ja muun hyötykäytön myös toimijoiden välillä. Teknolohiateollisuus kannattaa lämpimästi EU:n ja Suomen kannassa linjausta, että uudelleenkäyttö lasketaan kierrätykseen. Näemme mahdollisuuksia uusien polttoaineiden tuotannossa sekä materiaalien hyötykäytössä uusien tuotteiden teollisessa valmistuksessa. Tässä sivutuotteen käsitteen määrittelyn väljentäminen sekä end-of-waste -määrittelyjen mahdollistaminen ovat avainroolissa. Komission esitys siirtää vastuun määrittelyissä jäsenvaltioille (mahdollisuus teknisissä määräyksissä notifioida). Tähän tarvitaan EU:lta yhteisesti määriteltyä selkeämpää ohjeistusta ja esimerkkejä sekä lisäksi kansallista menettelyä, jolla jätestatuksen päättymisen voidaan nykyistä joustavammin toteuttaa ja siten mahdollistaa materiaalin hyödyntäminen mahdollista toimipaikkakohtaista lupaa laajemmin. Standardien ja laatusertifikaattien luominen hyödynnettävissä oleville materiaaliveirvoille on kannatettava asia.

23.2.2016

Kierrätysmateriaaleille on tärkeää luoda kysyntää mm. priorisoimalla niitä julkisissa hankinnoissa sekä ottamalla kaavoituksessa huomioon materiaalien käyttö ja varastointi.

Arvokkaita raaka-aineita sisältävää elektroniikkajätettä kulkeutuu nykyään EU:n ulkopuolelle. Kannatamme komission pyrkimystä tukkia tämä raaka-ainevuoto. Teknologia-teollisuus panostaa elektroniikkaromun hyödyntämisen edistämiseen arvoketjun eri toimijoiden yhteisellä selvityshankkeella ja pilotoinnilla. Esitämme EU-lainsäädäntöön selkeää kirjausta siitä, että myös muut toimijat kuin tuottajavastuun piirissä olevat joutuisivat raportoimaan viranomaiselle kerätyn elektroniikkaromun määrän ja tämä kirjattaisiin osaksi kierrätystä.

EU:n lainsäädäntö ei tunnista metallia pysyvänä (kiertävänä) materiaalina. Metallit kiertävät jo nykyisin hyvin niiden arvon takia. Keräystä ja kiertoa voisi edelleen tehostaa, jos kierron asema nähtäisiin kokonaisuutena.

Komissio esittää analyysin laatimista kemikaali- ja jätelainsäädännön yhteensovittamiseksi vuoden 2017 aikana. Kiertotalouden näkökulman saaminen mukaan ko. lainsäädäntöihin on avainkysymys materiaalikiertojen mahdollistamiseksi. Näemme, että teollisissa prosesseissa voidaan varmistaa materiaalien laatu ja riskien hallinta, jolloin kategorisia kieltoja ainerajoituksista tulisi määritellä harkiten ja riskiperusteisesti ottaen huomioon materiaalien käsittelytavat ja käyttötarkoitukset. Esimerkiksi kierrätysmetalli voi sisältää pieniä määriä lyijyä. Liian alhainen raja-arvo lyijypitoisuudelle metalliseoksissa heikentäisi metallien kierrätystä.

Kiertotalous-käsite

Teknologia-teollisuus ry haluaa korostaa kiertotalouden laajaa käsitettä. Kiertotalous ei ole vain pyrkimystä jätteettömyyteen ja materiaalien kiertoon vaan ennen kaikkea järkevää kokonaisvaltaista arvoketjusuunnittelua, jolla tuotteiden elinikää pidennetään, tuotteiden huollettavuus paranee ja arvoketjun erivaiheet ja toimijat otetaan huomioon jo suunnittelussa.

Digitalisaatio ja teollinen internet mahdollistavat uudentyyppiset palvelukonseptit saada tietoa huoltotoiminnan optimoimiseksi ja tuotteiden päivittämiseksi kestävämpään käyttöä sekä ennaltaehkäisemään riskipitoinen ja ei-tarkoituksenmukainen käyttö. Uudet liiketoimintatavat, kuten modulaarisuus, uudelleen valmistus, liisuus omistamisen sijaan, mahdollistavat viime kädessä materiaali- ja resurssitehokkaamman arvoketjun.

Näiden asioiden edistämiseksi olennaista on viedä kiertotalouden tuntemusta voimakkaasti koulutussisältöihin ainakin ammatillisessa ja korkeakoulutuksessa mutta myös peruskoulussa ihmisten ja kuluttajien asenteiden muokkaamiseksi kiertotalouden ajatteluun. Kiertotalouden läpimurto edellyttää lisäksi kannusteita uuden teknologian käyttöönottoon sekä työvaltaisen korjaustoiminnan verotuksen arviointia. Olennaista on nähdä arvoketjuissa kokonaiskestävyyttä ja luoda kannustava toimintaympäristö.

Tietopohja

Tietopohjan luominen on myös kiertotalouden peruskiviä. Valtioneuvoston kanslian toimiksiannosta on käynnistetty indikaattorisetin luominen kestävä kasvun kuvaamiselle (VIRE). Tärkeää olisi nähdä transformaatio uusien ratkaisujen käyttöönotossa, arvoni-

23.2.2016

säys ja investointien määrät (usein cleantechiä tai biotaloutta), jotka ovat todellista kiertotaloutta. Materiaalivirtatiedoilla edesautettaisiin mahdollisuuksien hahmottamista mm. teollisten symbioosien edistämiseksi.

Tietopohjan kehittämisessä on pohdittava, mitä pyritään edistämään, saadaanko avoimen datan päälle rakennettua kiertotaloutta edistävää business- ja välitystoimintaa - taloudellista arvonlisäystä.

Rahoitus

EU:n aluekehitysrahastossa on jo mahdollistettu kiertotaloushankkeiden rahoitus ja Suomessa tämä mahdollisuus pitäisi nyt ja lähivuosina hyödyntää täysimääräisesti.

Horizon-ohjelmaan osallistuminen on pienemmille toimijoille haastavaa. Erityinen kysymys on, miten tukea yritysten kasvupyrkimyksiä ja varmistaa kasvua tukevat rahoitusmahdollisuudet.

Rahoituksen tulisi tukea yritysten yhteistoimintaa kiertotalouden arvoketjujen luomisessa sekä erityisesti pilotointi- ja kokeilutoimintaa. Myös yritysten toimintaedellytyksiin ensimmäisten referenssikohteiden, kansainvälistymisen sekä myynti- ja markkinointiosaamisen osalta tulisi kiinnittää huomiota.

Teknologiateollisuus ry

Laura Juvonen
johtaja

Lisätiedot jouni.lind@teknologiateollisuus.fi p. 050 521 3305